

การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*

BUDDHA-DHAMMA INTEGRATION BY MANAGING CIRCULAR ECONOMY FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

อาภาพร กลิ่นเทศ, สมาน งามสนิท, สุรินทร์ นียมามงกุล

Apaporn Klinted, Sman Ngamsnit, Surin Niyamangkul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: 1308apaporn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และ 3. นำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 284 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รูปหรือคน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาเชิงพรรณนา และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 คน เพื่อยืนยันโมเดลจากการสังเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1.การบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปาน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ พบว่า กระบวนการบริหาร ด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการปฏิบัติตามแผน และ ด้านการตรวจสอบ ส่งผลต่อการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการ กระบวนการบริหารประกอบด้วย 4 หลักการ คือ วางแผนดี มีการกระทำ นำตรวจสอบ และ ตอบโจทย์ทุกคน และ บูรณาการด้วยการปฏิบัติตามหลักธรรม คือ การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 4 หลักการ คือ ชวนศรัทธา พาพากเพียร เรียนรู้อย่างยั่งยืน และ พันทบพวน นำไปสู่การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 4

*Received June 8, 2022; Revised July 5, 2022; Accepted July 10, 2022

หลักการ คือ คัดสรรวัสดุ มุ่งออกแบบผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม นำมาตรฐานมา สามารถ ดำรงระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กรได้อย่างยั่งยืนยาว และมีความสมดุลระหว่างกำไรของ องค์กร พนักงานเข้าใจ และดูแลสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การบูรณาการ; อิทธิบาท 4; การบริหาร; ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน

Abstract

This research article aims to 1. study the management of the circular economy system, 2. study the factors affecting the management of the circular economy system, and 3. present an approach to integrate Buddhist principles in the management using the circular economy system. for sustainable development of public companies in the Stock Exchange of Thailand It is an integrated research method. Quantitative research using questionnaires. Data were collected from 284 samples. Data were analyzed using statistics, namely multiple regression analysis. and qualitative research In-depth interviews were used with 19 key informants or people using purposive random sampling. Descriptive content data analysis and a focus group discussion of 9 people to confirm the model from the synthesis.

The results showed that The results showed that 1. Management using the circular economy system for sustainable development Overall, the average level was at a medium level. 2. Factors affecting management found that the management process Improvement Operations according to plans and audits Affecting the management using the circular economy system at the statistical significance level of 0.01. 3. Integration of Buddhist principles in management the administrative process consists of 4 principles, namely good planning, action, monitoring, and responding to everyone's needs, and integrating with the practice of dharma, namely, the practice of Iddhipada 4, consisting of 4 principles: inviting faith, perseverance, sustainable learning, and Revive, review, lead to management, consisting of 4 The principle is to select materials, focus on product design. Drive innovation, bring standards, be able to sustain the circular economy in the organization for a long time. and there is a balance between the profit of the organization Employees understand and take care of the environment.

Keywords: Integration; Iddhipada 4; Managing; Circular economy

บทนำ

จากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจทั่วโลกที่กำลังเดินหน้าพัฒนาประเทศ และเพิ่มกำลังการผลิตสินค้าเพื่อป้อนตลาดโลก ซึ่งสวนทางกับปริมาณทรัพยากรที่ลดลงเรื่อย ๆ ทั้งจากการถูกทำลาย การใช้อย่างไม่รู้คุณค่า ความไม่สมดุลนี้ทำให้โลกกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤติทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ และพลังงาน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ทำให้โลกมีอุณหภูมิเพิ่มขึ้นระบบเศรษฐกิจจึงต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านอุปทานจากการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตและplyhamลภาวะของสิ่งแวดล้อม

ระบบเศรษฐกิจแบบเดิม ๆ ที่เป็นเส้นตรง โดยเริ่มจากการนำทรัพยากรมาผลิต บริโภค แล้วทิ้งของเหลือไป รวมทั้งมลภาวะจากการผลิต และการกำจัดของเสียจากผลิตภัณฑ์หลังการบริโภคมีทรัพยากรที่กำลังร่อยหลอ และมีขยะที่กำจัดไม่หมด จึงกลายเป็นเรื่องเร่งด่วนและไม่ใช่ว่าเรื่องในอนาคตอีกต่อไป (อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม, 2562)

จึงเป็นที่มาของเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งหมายถึง การเลือกใช้วัสดุทางเทคนิคการออกแบบผลิตภัณฑ์การใช้วัตรกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและการจัดการผลพลอยได้คือเศษวัสดุและของเสียให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ไม่ใช่ใช้แล้วทิ้ง แต่มาเป็นสินค้าที่ใช่แล้วกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตได้อีก ด้วยการนำวัตถุดิบที่ผ่านการผลิตและบริโภคแล้ว เข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่หรือนำมาใช้ซ้ำ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรที่ไม่สอดคล้องกับการขยายตัวประชากรโลก และปัญหาการจัดการขยะ (Ellen Macarthur Foundation & Antea Group, 2564) นอกจากนี้รายชื่อหุ้นที่ยั่งยืนตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม (ESG) (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด มหาชน เป็นหนึ่งในนั้น

ดังนั้นการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องอาศัยการจัดการอย่างเป็นระบบด้วยปัจจัย 2 ปัจจัยคือ กระบวนการบริหารประกอบด้วย 4 หลักการ คือ วางแผนดี มีการกระทำ นำตรวจสอบ และ ตอบโจทย์ทุกคน และ บูรณาการด้วยการปฏิบัติตามหลักธรรม คือ การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 4 หลักการ คือ ขวนศรัทธา พากเพียร เรียนรู้อย่างยั่งยืน และ พันททวน นำไปสู่การบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกอบด้วย 4 หลักการ คือ คัดสรรวัสดุ มุออกแบบผลิตภัณฑ์ ผลักดันนวัตกรรม นำมาตรฐานมาสามารถ ดำรงระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กรได้อย่างยืนยาว และมีความสมดุลระหว่างกำไรขององค์กร พนักงานในองค์กรเข้าใจและดูแลสิ่งแวดล้อมหรือ Profit-People-Planet คือ เศรษฐกิจที่ยั่งยืน สังคมที่ยั่งยืน และ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ได้แก่ บุคลากรใน บริษัท ผลิตภัณฑ์วิศวะไทย จำกัด บริษัทในเครือปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 979 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ (Taro Yamane) จำนวน 284 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มผู้บริหารระดับสูง กลุ่มผู้บริหารระดับกลาง และ กลุ่มผู้บริหารระดับต้นในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวม 19 รูปหรือคน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ 2. แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ 3. แบบสอบถาม โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยการหาค่า ดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) ได้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.6 ทุกข้อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try-Out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างจากบริษัท ไอชินทาเคโอไกฟาวดรี จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันและมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน/ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha

coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้านไม่ต่ำกว่า 0.941

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และมีโครงสร้างคำถาม 5 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือ บุคลากรในบริษัท ผลิตภัณฑ์วิศวะไทย จำกัด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 284 คน หรือคิดเป็น 100%

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) จำนวน 19 รูปหรือคน ดำเนินการบันทึกข้อมูลที่ได้รับการจัดบันทึก การทบทวนข้อมูลคำตอบ และการบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามในการ สัมภาษณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติ พรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา การสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้ วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า รายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการเลือกใช้วัสดุทางเทคนิค และ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.50 และ 3.42 ตามลำดับ) ส่วนรายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และ ด้านการจัดการผลพลอยได้คือเศษวัสดุและของเสีย (ค่าเฉลี่ย 3.39 และ 3.25 ตามลำดับ)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า 1) กระบวนการบริหาร

ส่งผลต่อการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Y) (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) ซึ่งกระบวนการบริหาร (X_1) สามารถอธิบายความผันแปรของการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Y) ได้ร้อยละ 59.9 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.774 2) การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Y) (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) ซึ่งการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 (X_2) สามารถอธิบายความผันแปรของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Y) ได้ร้อยละ 36.6 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.607 3) กระบวนการบริหาร และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลร่วมกันต่อการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Y) (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) ซึ่งทั้งสองปัจจัย สามารถรวมกันอธิบายความผันแปรของ ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Y) ได้ร้อยละ 63.5 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1 β_2) เท่ากับ 0.637 และ 0.235 ตามลำดับ

3. แนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

พบว่า 1. การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ควรประกอบด้วย 1) ฉันทะมีความปรารถนาทำงานให้ได้ผลดี โดยการมุ่งมั่นหมั่นศึกษาแนวทางใหม่ ๆ ทำสิ่งที่ไม่รู้ให้รู้ให้ได้ด้วยการสังเกตจากงานที่ทำ สอบถามผู้รู้ ค้นคว้าจากสื่อต่าง ๆ และมีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อส่งต่อให้ทีมงาน และคนรุ่นถัดไป สร้างทีมงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบอย่างมีเป้าหมาย ใฝ่ใจรักที่จะทำงานอยู่เสมอ พอใจในงานที่ทำและชอบงานที่ทำบนพื้นฐานข้อเท็จจริง 2) วิริยะมีความอดทน ทำงานจนบรรลุผลสำเร็จ โดยไม่ละความพยายามทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนสำเร็จ คิดไปแก้ไขไป สู้งาน ปฏิบัติงานด้วยความเพียรแม้ว่างานจะมีอุปสรรคด้วยความมุ่งมั่นทำสิ่งที่ไม่รู้ให้รู้ให้ได้ และ ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอทำต่อเนื่องไม่ขาดตอนโดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก 3) จิตตะมีสมาธิจดจ่อกับงาน ตั้งใจจริงมีสมาธิจดจ่อกับงานไม่วอกแวก ใส่ใจ ใฝ่รู้ทำสิ่งที่ไม่รู้ให้รู้ให้ได้โดยการหาความรู้ทาง ออนไลน์ สอบถามผู้รู้ ค้นคว้าจากหนังสือ และสังเกตจากสถานการณ์จริง และ จิตใจแน่วแน่ต่องาน อยู่บนความจริงและมีเป้าหมาย 4) วิมังสาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล ด้วยข้อเท็จจริง ดูหลักฐานและใช้ข้อมูล ตรวจสอบข้อบกพร่อง ปรับปรุง ป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ ใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยเพื่อเป็นแนวทางในครั้งต่อไป ดูปัญหาว่าเกิดจากอะไรและวางแผนล่วงหน้า เอามาตรฐานมาเป็นตัววัด 2. กระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย 1) การวางแผนมีแผนการปฏิบัติประจำปีชัดเจน การวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไรโดยการเชื่อมโยงปัจจุบันสู่อนาคตวัดผลความก้าวหน้าด้วย KPI การวางแผนในการพัฒนาสิ่งใหม่ด้วยโครงการ CCI มีกรอบการทำงานชัดเจน สำนวณสภาพการณ์จริงก่อนวางแผนทบทวน ติดตามผลที่หน้างานด้วยข้อเท็จจริง (Fact Kemba) 2) การปฏิบัติตามแผนมีการจัดลำดับ

ความสำคัญของเป้าหมาย มีการมอบหมายงานเพื่อดำเนินการให้ได้ตามแผนงาน มีวิธีการและขั้นตอนจากการปฏิบัติ (Action plan) จัดทำเป็นแผนย่อยฝึกปฏิบัติที่หน้างาน และการพัฒนาแผนให้สอดคล้องกับบริบทสังคมโลกทบทวนแผน ผลงานที่ไม่จำเป็น 3) การตรวจสอบมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานระหว่างทำและหลังทำเป็นประจำมีความถี่ในการติดตามโดยผู้บริหารแต่ละระดับ วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติงานตามแนว QCC (Quality control cycle) และ ติดตามผลการปฏิบัติงานที่หน้างานด้วยข้อเท็จจริงร่วมกัน (Fact Kemba) 4) การปรับปรุงแก้ไขด้วยเหตุผล ด้วยข้อเท็จจริง มีการเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไข ประชุมร่วมเพื่อสื่อสาร แก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมทำซ้ำด้วยวงล้อ PDCA และ สร้างการเปลี่ยนแปลงจนเกิดมาตรฐานใหม่

ดังนั้น เมื่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้ง 4 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1) คัดสรรวัสดุให้ได้วัสดุที่เหมาะสมกับการผลิตไม่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชน 2) มุ่งออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อลดการสูญเสียวัสดุ ใช้งานได้ง่าย พัฒนาให้ดีกว่าเดิม แยกชิ้นส่วนได้สะดวก แข็งแรงได้และลดผลกระทบ พร้อมทั้งลดการขัดแย้งผิว 3) ผลักดันนวัตกรรมสำหรับกระบวนการผลิต ลดการสูญเสียวัสดุ ลดการใช้พลังงาน และใช้เวลาอันน้อยที่สุดและ 4) นำมาตรฐานมาใช้สำหรับการจัดการผลพลอยได้คือเศษวัสดุและของเสีย ทั้งนี้การบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การสามารถดำรงระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กรได้อย่างยั่งยืนยาว และมีความสมดุลระหว่างกำไรขององค์กร พนักงานในองค์กรเข้าใจ และดูแลสิ่งแวดล้อม หรือ Profit-People-Planet หรือคือ เศรษฐกิจที่ยั่งยืน (Sustainable economy) สังคมที่ยั่งยืน (Sustainable social) และ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Sustainable environment)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยการปฏิบัติการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มี 4 ด้าน 1. ด้านการเลือกใช้วัสดุทางเทคนิค 2. ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3. ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิต และ 4 ด้านการจัดการผลพลอยได้คือเศษวัสดุและของเสีย ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยระดับมาก คือ ด้านการเลือกใช้วัสดุทางเทคนิค และด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิต ทั้งนี้เพราะการเลือกใช้วัสดุทางเทคนิค และนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิต ทั้งสองกิจกรรมมีส่วนส่งเสริมกันในเรื่องการลดต้นทุนในจุดเริ่มต้นของการผลิต เช่น การนำ Hard disc ที่ใช้แล้วมา shot blast เพื่อนำมาใช้ทดแทนอลูมิเนียมแท่งบางส่วน นวัตกรรมและ

เทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิตในการออกแบบแม่พิมพ์ลดทางวิ่งของน้ำอลูมิเนียมมีก้านที่ออกมาจากการผลิตเล็กลงลดการใช้พลังงาน เป็นต้น ส่วนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เนื่องจากการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นลิขสิทธิ์ (Know how) ของลูกค้ากิจการต้องออกแบบวิธีการผลิตและนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิตมาใช้ในการผลิตเพื่อช่วยลดต้นทุนทั้งด้านพลังงาน ด้านการใช้วัสดุต่าง ๆ ลดการทำงานของคน และเพิ่มความปลอดภัยในการทำงาน และ ด้านการจัดการผลพลอยได้คือเศษวัสดุและของเสียเป็นการจัดการปลายทางที่เกิดมูลค่าเพิ่มน้อยกว่าการจัดการที่ต้นทาง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ สังข์สุวรรณ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาโรงไฟฟ้าชุมชนจากขยะเพื่อความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาและอุปสรรคในการเกิดโรงไฟฟ้าชุมชนจากขยะ ได้แก่ ความเป็นเจ้าของขยะ การไม่ยอมรับในการสร้างโรงไฟฟ้าของคนในพื้นที่ การขาดความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีที่เลือกใช้ กฎระเบียบขั้นตอนที่เกี่ยวข้องขาดความชัดเจนและล่าช้า การลงทุนโดยภาคเอกชนยังขาดความเชื่อมั่นในโครงการ การเลือกเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับคุณสมบัติและองค์ประกอบของขยะ การจัดการจัดการรวบรวมขยะที่อยู่กระจัดกระจาย การบริหารจัดการขยะทั้งระบบขาดหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่บูรณาการ 2. แนวทางการพัฒนาโรงไฟฟ้าชุมชนจากขยะเพื่อความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน โรงไฟฟ้าชุมชนจากขยะควรเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตไฟฟ้าพลังงานขนาดเล็กในระดับชุมชนที่มีกำลังการผลิตไม่เกิน 1 เมกะวัตต์ เพื่อให้ชุมชนสามารถดำเนินการผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานขยะหรือชีวมวลเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถลดปริมาณขยะหรือของเสีย โดยนำมาผลิตเป็นพลังงานได้เป็นอย่างดี ลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเพื่อมาผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า ก่อให้เกิดรายได้เสริมแก่คนในชุมชน และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนซึ่งเป็นผลต่อความมั่นคงด้านพลังงาน (ศิริรัตน์ สังข์สุวรรณ, 2563)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหาร โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติกระบวนการบริหาร รายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านการวางแผน ระดับมาก 1 ด้าน คือด้านการปฏิบัติตาม ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไข และ ด้านการตรวจสอบโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทมุ่งในการลดต้นทุนทำให้มีกิจกรรมหลายด้านเพื่อสนับสนุนการลดต้นทุนให้บังเกิดผลโดยเร็วกระบวนการวางแผนจึงมีการตรวจสอบติดตามและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวัฒน์ จำตา วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย พบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการฯ โดยรัฐบาลมีการกำหนดขึ้นเป็นนโยบายสาธารณะในด้านสุขภาพ มีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมทั้งทางสังคม และทางกายภาพ มุ่งให้ประชาชนมีทางเลือกสามารถเข้าถึงทางเลือกที่ก่อให้เกิดสุขภาพดีได้

2. องค์ประกอบที่มีผลต่อระบบบริหารจัดการฯ 8 ด้าน คือ การวางแผน การบริหารงานบุคคล การฝึกอบรม การนิเทศติดตาม การจัดสิ่งสนับสนุน การจัดงบประมาณ การจัดการข้อมูล ข่าวสาร และการจัดองค์กรชุมชน 3. นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการของรัฐโดยใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ 4 เพื่อการบริหารจัดการที่ดีที่จะพาไปสู่เป้าหมายขององค์กร คือ 1) ทาน (โอบอ้อมอารี ช่วยเหลือ) การบูรณาการด้วยการสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความเดือดร้อน รวมถึงการช่วยให้มีความรู้ สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้ 2) ปิยวาจา (พูดไพเราะ) การใช้หลักธรรมด้วยการใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ถ้อยคำที่มีประโยชน์ เป็นจริง และไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น ส่งผลช่วยให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงได้ 3) อตถจริยา (สงเคราะห์ประชาชน) การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง และผู้อื่น รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ทุ่มีเทร่างกาย แรงใจในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และช่วยเหลือผู้อื่น พร้อมรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาและ 4) สมานัตตตา (เสมอต้นเสมอปลาย) การวางตัวให้เหมาะสม จิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหว ดำรงตนบนพื้นฐานของความถูกต้อง ปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมและเสมอต้นเสมอปลาย (อภิวัฒน์ จำตา, 2562)

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติหลักตามอิทธิบาท 4 โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 รายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านจิตตะ-ใส่ใจในงาน ด้านฉันทะ-รักงาน และ ด้านวิริยะ-สู้งาน และด้านวิมังสา-ทำงานด้วยปัญญา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุขชัยพัชรมงคล วิจัยเรื่อง การพัฒนา ศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม พบว่า 1. สภาพทั่วไปมีการพัฒนา ศักยภาพของเยาวชนใน 2 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 2. การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนฯ ดังนี้ 1) ตัวของเยาวชนเอง ประกอบด้วย การพัฒนา ด้านอุปนิสัย การพัฒนาด้านจิตใจ การพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย และการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ 2) จากครอบครัว ประกอบด้วย การพัฒนาด้านการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาด้าน สุขภาพร่างกาย การให้คำปรึกษาแก่เยาวชน การพัฒนาด้านจิตใจ 3) จากโรงเรียน ประกอบด้วย การอบรมสั่งสอนของครู การพัฒนาด้านทักษะให้แก่เยาวชน การให้คำปรึกษาแก่เยาวชน การพัฒนาด้านจิตใจ 3. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลัก พุทธธรรม 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาด้านทักษะชีวิตเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงใน อนาคตบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 2) การพัฒนาด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีบูรณาการกับ หลักโยนิโสมนสิการและหลักสังคหวัตถุ 4 3) การพัฒนาความพร้อมในการทำงานอย่างมี ประสิทธิภาพบูรณาการกับหลักภาวนา 4 (พระครูสุขชัยพัชรมงคล (วิญญู ตปสมปนโน), 2564)

3. แนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจ หมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของปริมณฑลในเขตภาคเหนือประเทศไทยเกิดจาก ปัจจัยพื้นฐาน คือ กระบวนการบริหาร และ หลักพุทธธรรม คือ การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4

พบว่า เป็นการน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ เพื่อให้เกิดเป็นพุทธวิธีพร้อมนำเอาหลักการจัดการสมัยใหม่ พุทธวิธี คือ การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมหมวดหนึ่งทางพระพุทธศาสนาที่ได้นำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ด้านการเลือกใช้วัสดุทางเทคนิคด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิต และด้านการจัดการผลพลอยได้คือเศษวัสดุและของเสีย โดยข้อค้นพบที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เกิดจากด้านการเลือกใช้วัสดุทางเทคนิค มาเป็นอันดับหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาโรจน์ ดำรงศีล วิจัยเรื่อง การใช้แผ่นยางแทนก้ามฉันเคลื่อนผิวในการทดสอบกำลังอัดคอนกรีต งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แผ่นยางแทนก้ามฉันเคลื่อนผิวตามมาตรฐาน ASTM C617 ในการทดสอบกำลังอัดคอนกรีตงานที่มีกำลังอัด 180 240 และ 320 กิโลกรัมต่อตารางเซนติเมตรเป็นขอบเขตในการศึกษา (สาโรจน์ ดำรงศีล, 2559) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับกระบวนการผลิตมาเป็นอันดับสอง สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร ทรัพย์แสนมา และสิริลภัสลดา ปันสาน (2562) วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสินค้าเกษตรของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า ปัจจัยด้านการสร้างองค์ความรู้ทางการเกษตรสมัยใหม่ ได้แก่ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (นวัตกรรมทางการเกษตร) การช่วยสร้างมาตรฐานคุณภาพ และการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การช่วยวิจัยการช่วยขึ้นทะเบียน หรือการจดสิทธิบัตรกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อขีดความสามารถในการแข่งขันการผลิตสินค้าเกษตร การให้สิทธิพิเศษกับเกษตรกรรายที่ให้บัตรสินเชื่อปลอดดอกเบี้ยในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร และการพัฒนากระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ อาทิ การไปดูงานที่ประสบความสำเร็จ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ มาเป็นอันดับสาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปฐุม พงษ์ ณ ตะกั่วทุ่ง และคณะ (2558) วิจัยเรื่อง วัสดุจากเส้นใยปาล์มน้ำมันเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ พบว่าเส้นใยที่พบในส่วนต้นปาล์มน้ำมันสามารถลอกออกเป็นเส้นและนำไปผลิตเป็นวัสดุ และด้านการจัดการผลพลอยได้คือเศษวัสดุและของเสีย มาเป็นอันดับสี่ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของดร.ณิ มูเก็ม (2564) วิจัยเรื่อง อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสำคัญและเห็นด้วยกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนโดยรวม ($=4.34, 4.46$) แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนกับพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r=.669$) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ .01 และแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนด้านการนำกลับมาใช้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืน พหุการณความผันแปร (Adjust R2) ของพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์ได้ ร้อยละ 47.2 ที่เหลืออีก ร้อยละ 52.8 เป็นผลอันเนื่องมาจากตัวแปรอื่น ๆ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (อาภาพร กลิ่นเทศ, 2565)

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการของกระบวนการบริหารบูรณาการด้วยการปฏิบัติตามหลักธรรม นำไปสู่การ บริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นวงล้อของการพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทุกวงล้อบูรณาการกันทุกด้านสอดแทรกกันไป ดังต่อไปนี้

หลักการของกระบวนการบริหาร หลักการสำคัญประกอบด้วย กระบวนการบริหาร ได้แก่ 1) วางแผนดี มีแผนการปฏิบัติประจำปีชัดเจน 2) มีการกระทำการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย 3) นำตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) ตอบโจทย์ทุกคนด้วยเหตุผลด้วยข้อเท็จจริง

บูรณาการด้วยการปฏิบัติตามหลักธรรม คือ การปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 การปฏิบัติตามหลักธรรม คือหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญประกอบด้วย 1) ขวนศรัทธาปรารถนาทำงานให้ได้ผลดี 2) พากเพียรอดทนทำงานจนบรรลุผลสำเร็จ 3) เรียนรู้อย่างยั่งยืนตั้งใจจริงมีสมาธิจดจ่อกับงาน และ 4) พ้นทบทวนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผล

นำไปสู่การบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การนำองค์กรไปสู่การนำสู่การบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 1) คัดสรรวัสดุให้ได้วัสดุที่เหมาะสมกับการผลิตไม่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน 2) ออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อลดการสูญเสียวัสดุ ใช้งานได้ง่าย พัฒนาให้ดีกว่าเดิมแยกชิ้นส่วนได้สะดวก แข็งแรงได้และลดผลกระทบ พร้อมทั้งลดการขัดแต่งผิว 3) ผลักดันนวัตกรรมสำหรับกระบวนการผลิต ลดการสูญเสียวัสดุ ลดการใช้พลังงาน และใช้เวลาน้อยที่สุดและ 4) นำมาตรฐานมาใช้ในการจัดการผลพลอยได้คือเศษวัสดุและของเสีย ทั้งนี้การบริหารจัดการโดยใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การสามารถดำรงระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในองค์กรได้อย่างยั่งยืน และมีความสมดุลระหว่างกำไรขององค์กร พนักงานในองค์กรเข้าใจ และดูแลสิ่งแวดล้อม หรือ Profit-People-Planet หรือคือ เศรษฐกิจที่ สังคมที่ยั่งยืน และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีแผนที่มีการกำหนดกรอบการทำงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์พันธกิจอย่างชัดเจน เพื่อให้พนักงานทุกระดับเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและสามารถมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันขององค์กรได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีการปฏิบัติตามแผนในการจัดการระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการเพื่อใช้ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในธุรกิจการผลิตอื่นแบบครบวงจร

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร ทรัพย์แสนมา และสิริลภัสสลด ปันสาน. (2562). รูปแบบการพัฒนาสินค้าเกษตรของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 3(2), 67-76.
- ดรุณี มุแก้ม. (2564). อิทธิพลแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บรรจุภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มแบบยั่งยืนของผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 15(12), 113-128.
- ปฐมพงษ์ ณ ตะกั่วทุ่ง และคณะ. (2564). วัสดุจากเส้นใยปาล์มน้ำมันเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 14(2), 612-621.

- พระครูสุชัยพัชรมงคล (วิษณุ ตปสมปนโน). (2564). การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ด้วยหลักพุทธธรรม (ดุสิตนิพนธ์ปริญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ สังข์สุวรรณ. (2563). แนวทางการพัฒนาโรงไฟฟ้าชุมชนจากขยะเพื่อความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(3), 118-132.
- สาโรจน์ ดำรงค์ศิลป์. (2559). การใช้แผ่นยางแทนกำมะถันเคลือบผิวในการทดสอบกำลังอัดคอนกรีต. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*, 10(1), 107-113.
- อภิวัฒน์ จำตา. (2562). การบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย (ดุสิตนิพนธ์ปริญาปริญญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนังและรองเท้า อัญมณีและเครื่องประดับ. (2562). *โครงการศูนย์สารสนเทศอัจฉริยะอุตสาหกรรมแฟชั่น ปี 2562*. สืบค้น 11 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.thaitextile.org/th/insign/downloadcmsrc>
- Ellen Macarthur Foundation & Antea Group. (2564). *Circular Economy คืออะไร สำคัญอย่างไรต่อโลกของเรา*. สืบค้น 25 มกราคม 2564, จาก <https://home.maefahluang.org/1725>

